

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 О. Б. Жильцов
« 07 » « 09 » 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФС.01 ПЕДАГОГІКА

Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Київ – 2017

Педагогіка: робоча навчальна програма [для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта] / О.А. Венгловська, А.Д. Січкарь. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017.

Розробники:

Венгловська Олена Анатоліївна, канд. педагог. наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Січкарь Алла Дмитрівна, канд. педагог. наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від 6 вересня 2017 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Г.І. Іванюк

Заступник директора Педагогічного інституту з науково-методичної та навчальної роботи

 М.М. Машовець

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 10	Галузь знань 01 Освіта	Обов'язкова навчальна дисципліна формування фахових компетентностей	
	Спеціальність 012 Дошкільна освіта		
Модулів – 10	<i>Професійна кваліфікація:</i> вихователь дітей дошкільного віку	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 10		1-й	
Загальна кількість годин – 300 год.		Семестр	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		32 год.	
		Семінарські	
		12 год.	
		Практичні	
		10 год.	
		Лабораторні	
		2 год.	
		Самостійна робота	
		56 год.	
Модульний контроль			
8 год.			
Вид контролю: ПМК			

2. Пояснювальна записка

Інтегрована навчальна дисципліна «Педагогіка» є дисципліною, що входить до обов'язкової частини (формування фахових компетентностей) навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта».

Відповідно до навчального плану на вивчення дисципліни відведено 10 кредитів (300 год.). На першому курсі, у першому семестрі студенти засвоюють чотири змістових модулів: «Історико-педагогічні студії західноєвропейської та української освіти», «Становлення та розвиток дошкільного виховання», «Загальні основи педагогіки», «Виховання і розвиток дітей раннього та дошкільного віку». На вивчення цих змістових модулів відведено 120 год., із них: 32 год. лекції, 12 год. – семінарські заняття, 10 год. – практичні заняття, 2 год. – лабораторні заняття, 8 год. – модульні контрольні роботи, 56 год. – самостійна робота студентів. Закінчується вивчення змістових модулів підсумковим модульним контролем.

Мета змістових модулів: засвоєння студентами особливостей становлення та розвитку педагогічних систем, школи, педагогічної думки та практики, етапів розвитку дошкільної освіти; цілісної системи теоретичних знань із педагогіки як науки про виховання та навчання дітей дошкільного та шкільного віку. Формування у майбутніх вихователів здатності застосовувати їх в професійно-педагогічній діяльності; готовності адаптувати перспективні педагогічні ідеї педагогів минулого в освітню практику дошкільних навчальних закладів.

Завдання змістових модулів:

– свідоме оволодіння студентами теоретичною спадщиною вітчизняних і зарубіжних педагогів;

– засвоєння студентами основних категорій педагогіки, галузей педагогіки та їх взаємозв'язків; сутності педагогічних закономірностей, принципів, методів навчання, виховання й розвитку особистості;

– формування у студентів початкових навичок планування виховної роботи з дітьми з метою реалізації пізнавальних, розвивальних і виховних аспектів педагогічного процесу, забезпечення особистісно зорієнтованого і диференційованого підходів до вихованців;

– розвиток аналітичного педагогічного мислення студентів, формування вміння вивчати та пояснювати педагогічні явища та процеси у їх взаємозв'язку, взаємозалежності, готовності до врахування їх у практиці;

– стимулювання активної навчально-пізнавальної діяльності студентів;

– створення умов для формування професійної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу.

У результаті вивчення змістових модулів навчальної дисципліни студенти повинні:

– **знати:** історію виникнення, становлення педагогіки як науки;

– передумови та чинники, що визначали розвиток дошкільної освіти на різних історико-педагогічних етапах;

- сутнісні ознаки становлення та розвитку гуманістичних ідей у світовій та вітчизняній педагогічній думці;
- ключові поняття педагогічної науки;
- суттєві ознаки особистості як педагогічного феномену, основні фактори, що впливають на її формування і розвиток;
- особливості національної системи виховання, шляхи її реалізації в педагогічній практиці;
- специфіку виховного процесу як педагогічного явища, його закономірності, особливості організації у різних типах загальноосвітніх та позашкільних закладах;
- сутність дидактики як галузі педагогіки, що досліджує проблеми навчання;
- своєрідність навчання як виду пізнавальної діяльності, його суттєві особливості, закономірності та специфіку організації в загальноосвітніх навчальних закладах;
- значення дошкільного дитинства в становленні особистості;
- шляхи здійснення гуманізації навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі;
- особливості та способи організації і здійснення навчально-виховної роботи в групах дітей раннього віку.

Зміст модулів спрямований на формування у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів **загальної компетентності** складниками якої є: *соціальна* (здатність та готовність до освітньої діяльності, наповненої особистісними сенсами щодо освітнього продукту; до усвідомлення власної освітньої траєкторії та вміння її проектувати, до усвідомлення ціннісно-значущої діяльності в соціальному середовищі), *інформаційна* (здатність і готовність до здобування інформації з різних історико-педагогічних джерел із проблем розвитку різних педагогічних явищ та феноменів, інтерпретації, систематизації, аналізу), *комунікативна* (здатність і готовність до навчальної взаємодії в парі, групі, проектування особистої моделі комунікації в групі (спільноті)), *самоосвітня* (здатність і готовність до усвідомленого відбору інформації (з різних джерел) та застосовування її у професійній діяльності, аналізу, критичного осмислення, виокремлювати, узагальнювати, характеризувати передумови, чинники, суперечності розвитку педагогічної теорії та практики з дотриманням історичної реконструкції) та **професійної компетентності**, а саме: *освітньої* (здатність і готовність до аналізу, порівняння мети, завдань навчання і виховання учнів початкової школи та дітей дошкільного віку, систематизації та узагальнення продуктивних педагогічних ідей та систем), *психологічної* (здатність і готовність до врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей у процесі організації педагогічної взаємодії), *дидактичної* (здатність та готовність до аналізу педагогічних явищ та процесів, пояснення їх сутності, аргументуючи власну точку зору з позиції науки, аналізу педагогічних ситуацій з погляду гуманістичної педагогіки, наукових підходів щодо вивчення розвитку особистості та особливостей становлення і розвитку системи освіти в Україні), *рефлексивної* (здатність і готовність до особистісно-значущої позитивної мотивації професійно-педагогічної діяльності, творення власного педагогічного досвіду).

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст.

Стадії і джерела розвитку педагогіки. Чинники становлення педагогічної думки IX – XVI ст. Система середньовічних шкіл. Дитиноцентричні підходи до виховання у педагогічній спадщині (Я.А. Коменського, Дж.Локка).

Виховання та навчання у східних слов'ян. Педагогічна думка Київської Русі. Традиційні засади виховання дітей в Київській Русі. Зміст і методик шкільного навчання і виховання в Київській Русі. Перекладна література та перші педагогічні пам'ятки Київської Русі.

Культура епохи європейського та українського Відродження. Виникнення і роль братських шкіл. Створення козацької педагогіки, її сутність та особливості. Вплив зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки окресленого періоду на розвиток педагогіки на інших історико-педагогічних етапах.

Тема 2. Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – поч. XX ст.)

Реформаторська педагогіка (педагогіка вільного виховання, педагогіка особистості, експериментальна педагогіка). Прагматична педагогіка Дж. Дьюї. Гуманістичні засади освіти і виховання. Рух нового виховання (С. Френе). Ідея цілісного виховання Р. Штайнера. Значення реформаторської педагогіки для розвитку сучасної педагогіки.

Діяльність і антропологічна педагогіка К. Ушинського. Основні положення ідеї народності. Дидактика педагога. Реалізація ідей К. Ушинського у практиці сучасних загальноосвітніх навчальних закладах.

Основні концепції розвитку школи й педагогіки України в середині XIX – на початку XX ст. Педагогічні ідеї у творчості українських педагогів і просвітителів кінця XIX – початку XX століття (Б. Грінченко, Т. Лубенець).

Вплив ідей педагогів кінця XIX – початку XX століття на розвиток сучасної гуманістичної, особистісно орієнтованої освіти.

Ідея створення національної школи. Педагогічні погляди й просвітницька діяльність перших міністрів освіти (І. Стешенко, І. Огієнко, П. Холодний, М. Василенко) періоду УНР (1917–1920).

Суголосність стратегій, принципів розвитку освіти, педагогічних ідей періоду УНР із сучасними підходами до особистісно орієнтованої освіти.

Тема 3. Українська школа і педагогіка другої половини XX – початку XXI століття

Національна освіта в 20-ті роки XX століття. Уніфікація загальної освіти в 30-ті роки. Особливості становлення освіти у післявоєнний час (кінець 40-х – 50-ті роки). Розвиток освіти і педагогіки в 60-ті роки. Школа і педагогіка України в період Застою (70 – 80-ті роки XX століття).

Педагогічна діяльність А. Макаренка. Проблема сімейного виховання («Книга для батьків», «Лекції про виховання дітей»). Теоретико-практична спадщина В. Сухомлинського. В. Сухомлинський про формування гуманної особистості.

Морально-трудова, естетичне виховання школярів. Реалізація ідей педагогів ХХ століття у практиці роботи вчителів сучасних початкової школи.

МОДУЛЬ II. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Тема 4. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання в Західній Європі (XVIII – початок ХХ століття)

Педагогічна теорія Джона Локка. Погляди на виховання дітей з раннього віку, на гру, іграшку, працю. Джон Локк про фізичне, моральне, розумове виховання.

Ж.-Ж. Руссо про природне і вільне виховання. Періодизація дитинства, зміст виховання за періодами. Погляди Руссо на фізичне, моральне, трудове, сенсорне і розумове виховання. Проблема сімейного й суспільного виховання.

Педагогічна діяльність і теорія Й.-Генріха Песталоцці. Й.-Г. Песталоцці про сімейне дошкільне виховання. «Книга матерів» Песталоцці, її значення у розробці програми розвитку дитини.

Р.Оуен – засновник теорії суспільного дошкільного виховання. Р.Оуен про фізичне, моральне, розумове виховання дітей. Заклади для маленьких дітей у Нью-Ленарку. Вимоги до особистості виховательки.

Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Ф. Фребеля. Розвиток Ф.Фребелем теорії суспільного дошкільного виховання. Ф.Фребель – організатор перших дитячих садків у Німеччині. «Дарунки» для дітей Фребеля. Підготовка виховательок (садівниць).

Педагогічна система Марії Монтесорі. Теорія самовиховання і самонавчання. Основні принципи «методу М.Монтесорі».

Тема 5. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці ХІХ – на початку ХХ століття

Суспільно-педагогічний рух в Україні в кінці ХІХ століття. Перші заклади суспільного дошкільного виховання Ю. Карпінської, Є. Чернишової, сестер (Марії і Софії) Ліндфорс, К. Безменової).

Піднесення в галузі теорії і практики дошкільного виховання в Україні на початку ХХ століття. Діяльність педагогічних товариств сприяння дошкільному вихованню (Київське товариство народних дитячих садків, Фребелівське педагогічне товариство м. Києва та його інститут). Створення системи суспільного дошкільного виховання. Випуск журналу «Дошкільне виховання». Педагогічні погляди та організаторська діяльність діячів суспільного дошкільного виховання початку ХХ століття: Т. Лубенця, Н. Лубенець, К. Маєвської, Н. Петерсен, С. Русової, І. Сікорського, К. Толмачевської, Е. Яновської, та ін..

Тема 6. Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919)

Політика уряду Української Народної Республіки в галузі освіти. Суспільне дошкільне виховання у роки УНР. Ідеї українського національного дитячого садка. Підготовка педагогічних кадрів.

Державно-педагогічна діяльність С. Русової. Праці С. Русової, навчальні посібники, твори для дітей. Подвижники суспільного дошкільного виховання в УНР (В. Зеньківський, О. Іконнікова, К. Толмачевська).

Тема 7. Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980)

Особливості української системи освіти. Суспільне дошкільне виховання у 20–30-ті роки ХХ століття. Зміст освітньо-виховної роботи в дитячих садках. Підготовка педагогічних кадрів для суспільного дошкільного виховання. Всеросійські зїзди з дошкільного виховання (1921, 1924, 1926, 1928). Робоча книга для вихователів дитячих садків «Дошкільне виховання» (1927), проект програми з дошкільного виховання в збірці «Дошкільне виховання. Матеріали до порадики». Програми з дошкільного виховання (1932, 1934). Перше «Керівництво для вихователя дитячого садка» (1938). Всесоюзна конференція з дошкільного виховання (1931). Науково-методичний журнал «За комуністичне виховання дошкільника» (1931–1941).

Організаційна діяльність та педагогічні погляди А. Гендрихівської, О. Дорошенко, Н. Панченко, Х. Рабинович, В. Чередниченко, Я.Чепіги, Е. Яновської про виховання дітей дошкільного віку.

Розбудова суспільного дошкільного виховання в повоєнні роки. Типи дошкільних закладів: ясла, ясла-дитячий садок, дитячий садок-школа. Зміст освітньо-виховної роботи в дитячих садках. Програмово-методичне забезпечення дошкільного виховання. Науково-методичний журнал «Дошкільне виховання» (1951–дотепер). Нові дослідження з проблем морального, розумового, фізичного, трудового виховання (Л. Артемова, А. Богуш, З. Борисова, Т. Дмитренко, В. Котирло, Н. Яришева, Е. Вільчковський, С. Ладивір, О. Кононко та ін.). Підготовка педагогів дошкільного виховання в 50-80-х рр.

МОДУЛЬ ІІІ. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 8. Предмет і завдання педагогіки

Термін «педагогіка»: сутність, історія. Об'єкт, предмет і завдання педагогіки. Функції та основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем педагогіки. Фундаментальні та прикладні дослідження.

Методологія педагогічних досліджень. Поняття методів науково-педагогічних досліджень. Групи методів: не експериментальні, експериментальні, формуючі. Вимоги до підбору методів на різних етапах організації наукового дослідження.

Тема 9. Сутність процесу виховання

Процес виховання, його структура, етапи і рушійні сили. Мета і завдання виховання. Фактори виховання (об'єктивні та суб'єктивні).

Основні закономірності виховання. Принципи виховання. Їх характеристика. Самовиховання учнів.

Поняття про зміст виховання. Базова культура особистості: зміст і шляхи формування: виховання громадянської культури, виховання розумової культури, філософсько-світоглядна підготовка, виховання основ моральної культури, виховання екологічної культури, трудове виховання і профорієнтація, виховання естетичної культури, виховання фізичної культури.

Тема 10. Загальні методи та форми виховання

Поняття про методи, прийоми, способи, засоби виховання. Класифікація методів виховання. Характеристика основних груп методів виховання. Вибір методів виховання. Організаційні форми виховної роботи. Специфіка позакласної і позашкільної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Позашкільні навчально-виховні заклади.

Тема 11. Дидактика як теорія освіти і навчання

Поняття дидактики. Об'єкт і предмет сучасної дидактики. Розвиток дидактики як складової частини педагогіки. Основні дидактичні категорії та їх сучасна сутність. Основні тенденції національної системи освіти та завдання дидактики.

Сутність і завдання змісту освіти. Основні компоненти змісту освіти. Фактори, що зумовлюють формування змісту освіти. Теорії організації змісту освіти. Види освіти (загальна, політехнічна, професійна). Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Державні нормативні документи, що відображають зміст освіти.

Сутність навчання, його методологічна основа. Навчання як різновид пізнавальної діяльності. Функції навчання, їх взаємозв'язок. Структура процесу навчання. Характеристика основних структурних компонентів. Види навчання. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів. Стадії процесу навчання.

Тема 12. Закономірності, принципи, правила навчання

Закономірності навчального процесу та їх класифікація. Об'єктивні та суб'єктивні закономірності процесу навчання. Дидактичні принципи та їх класифікація. Система сучасних дидактичних принципів, їх характеристика. Система правил реалізації принципів навчання.

Тема 13. Методи, форми навчання

Поняття про методи та прийоми навчання. Методи навчання, їх класифікація. Характеристика основних груп методів навчання. Загальні вимоги до використання методів навчання. Поняття про засоби навчання, їх характеристика.

Форми організації навчання, їх характеристика. Класифікація форм організації навчання. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку. Типи уроків, їх структура. Позаурочні форми навчання.

МОДУЛЬ IV. ВИХОВАННЯ І РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 14. Загальні закономірності виховання і розвитку дітей в період дошкільного дитинства

Дошкільне дитинство – унікальний період в розвитку людини. Розвиток, виховання і соціалізація дошкільника. Вікова періодизація дитинства. Вікові та індивідуальні особливості дітей. Роли дорослого в розвитку дитини дошкільного віку.

Тема 15. Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку

Особливості періоду раннього дитинства: швидкий темп розвитку, тісна взаємозалежність фізичного і психічного розвитку. Завдання виховання дітей перших 3-х років життя і специфіка їх реалізації в різних видах виховної роботи.

Педагогічні вимоги до виховання дітей перших 3-х років життя. Організація перших днів перебування дитини в дошкільному навчальному закладі, робота з батьками в цей період.

Тема 16. Розвиток і виховання дітей 2-го року життя

Характеристика розвитку дітей 2-го року життя. Провідні лінії розвитку та завдання виховання.

Організація життя і виховання дітей; особливості побудови режиму дня. Методика проведення режимних процесів з дітьми 2-го року життя. Виховання самостійності. Види діяльності дітей 2-го року життя, їх місце в режимі дня та методика організації і проведення.

Ігра-заняття з дітьми 2р. життя, методика їх організації і проведення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Денна форма						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	самостійна робота	МКР
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль I. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВИТИ							
Тема 1. Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст.	6	2				4	
Тема 2. Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – початок XX століття)	6	2	2			2	
Тема 3. Українська школа і педагогіка другої половини XX – початку XXI ст.	8	2		2		4	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 1	22	6	2	2		10	2
Змістовий модуль II. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ							
Тема 4. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання в Західній Європі (XVIII – початок XX століття)	8	2		2		4	
Тема 5. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці XIX – на початку XX століття.	10	2	2			6	
Тема 6. Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919)	8	2		2		4	
Тема 7. Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980)	6	2	2			2	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 2	34	8	4	4		16	2
Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ							

Тема 8. Предмет і завдання педагогіки	8	2	2			4	
Тема 9. Сутність процесу виховання	6	2	2			2	
Тема 10. Загальні методи та форми виховання	6	2				4	
Тема 11. Дидактика як теорія освіти і навчання	8	2	2			4	
Тема 12. Закономірності, принципи, правила навчання	6	2		2		2	
Тема 13. Методи, форми навчання	8	2			2	4	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 3	44	12	6	2	2	20	2
Змістовий модуль IV. ВИХОВАННЯ І РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ							
Тема 14. Загальні закономірності виховання і розвитку дітей в період дошкільного дитинства	4	2				2	
Тема 15. Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку	6	2				4	
Тема 16. Розвиток і виховання дітей 2-го р.ж.	8	2		2		4	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 4	20	6		2		10	2
Усього годин	120	32	12	12		56	8

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дитиноцентричний концепт педагогіки Василя Сухомлинського	2
2	Педагогічна діяльність та теорія дошкільного виховання Наталії та Тимофія Лубенців	2
3	Дошкільна освіта в незалежній Україні (1991–2017)	2
4	Методи педагогічних досліджень	2
5	Розвиток, виховання і соціалізація особистості	2
6	Технології навчання в сучасній школі	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна система К.Д. Ушинського	2
2	«Материнська школа» Я.А.Коменського – перший програмово-методичний документ з питань виховання дітей дошкільного віку	2
3	Концепція національного дитячого садка С.Ф.Русової	2
4	Освітня система в Україні	2
5	Планування побутових процесів та форм організованого навчання з дітьми раннього віку	2

7. Теми лабораторних занять

1	Особливості організації навчання дітей 6-ти років в першому класі сучасної школи	2
---	--	---

8. Самостійна робота

Змістовий модуль I. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота є однією зі складових навчального процесу. При цьому студент набуває навичок самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями, досвідом в їх історичній перспективі; здійснювати аналіз, співставлення, порівняння певних педагогічних явищ в їх ретроспективі.

Метою самостійної роботи є формування пізнавальної активності студентів, формування у них компетенцій роботи з історико-педагогічними джерелами, поглиблення та розширення вже здобутих знань.

Щоб якісно виконати самостійну роботу необхідно: опрацювати рекомендовану літературу, варто занотувати власні міркування та узагальнення, що виникають у процесі роботи з теоретичними джерелами, обґрунтовуючи їх теоретичними положеннями.

За результатами самостійного опрацювання теоретичних джерел: **скласти довідник «Внесок українських педагогів у розвиток дошкільної освіти».**

Укладати **довідник** необхідно з дотриманням певної структури, яка включає такі складники як:

- титульна сторінка,
- вступ,
- зміст,
- персоналії педагогів (ППП педагога, його фото, відомості про життєві віхи, сферу наукових інтересів, публікації, цікаві факти з життя педагога, крилаті вислови щодо навчання і виховання дітей),
- список використаної літератури.

Оцінка оформлення і виконання роботи здійснюється за критеріями:

1. Актуальність й значимість роботи – 5 балів.
2. Самостійність, закінченість – 5 балів.
3. Рівень творчості, оригінальність – 5 балів.
4. Логіка викладу матеріалу – 5 балів.
5. Презентація та захист роботи – 10 балів.

Довідник може бути представлений у вигляді брошури, презентації, буклету, педагогічного календаря, тематичного випуску газет та ін.

Для виконання завдання доцільно використовувати програми Microsoft Office (Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, Microsoft Publisher). На виконання завдання відводиться 12 годин.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
	Змістовий модуль II. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ		
1	Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання дітей у Західній Європі в XIII–XX ст. Опрацювати книгу Ф. Фребеля «Дитячий садок» і дати	6	5

	характеристику шести «дарункам» для ігор.		
2	Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці XIX – на початку XX ст. - Підготувати повідомлення про підготовку педагогічних кадрів у Фребелівському інституті за матеріалами статті Н. Дем'яненко. «Єдність теорії і практики. Психологічна підготовка вихователів у Фребелівському інституті» (Дошкільне виховання. – 1995. – № 3-4.– С. 24-25).	6	5
3	Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919) - Опрацювати працю С.Ф. Русової «В оборону казки». Висловити свої думки щодо прочитаного.	6	5
4	Тема. Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980) - Опрацювати статтю І. Улюкаєвої «Ольга Дорошенко і її книжка «Дитячий садок» (Дошкільне виховання. – 1999. – №10. – С. 24-25). Провести історичні паралелі проблем суспільного дошкільного виховання 20-тих років і і сьогодення.	4	5
Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ			
5	Предмет і завдання педагогіки - Проаналізувати визначення понять: «педагогіка», «виховання», «навчання», «освіта», які дані в різних навчальних підручниках та посібниках з педагогіки. Вибрати ті, які найбільш повно відображають сутність цих понять. Обґрунтувати свій вибір .	6	5
6	Сутність процесу виховання - Ознайомитися із працею В.О. Сухомлинського «Серце віддаю дітям», і виписати 5 цікавих міркувань та яскравих прикладів щодо змісту, напрямків, форм і методів морального виховання школярів	4	5
7	Загальні методи та форми виховання - Підготувати матеріал про діяльність однієї дитячої, юнацької громадської організації, що діє в Україні	4	5
8	Дидактика як теорія освіти і навчання - Ознайомитись із шкільним підручником (за вибором), проаналізувати його структуру. Визначити, якою мірою у підручнику реалізовані вимоги принципів систематичності і послідовності, наочності, зв'язку з життям.	4	5

9	Закономірності, принципи, правила навчання - Змодельовати опорну схему взаємозв'язку між принципами і правилами навчання.	4	5
10	Методи, форми навчання - Ознайомитися з досвідом учителів-новаторів, передовим педагогічним досвідом і виписати приклади ситуацій, в яких вчителі творчо використовували певні методи і прийоми навчання	4	5
Змістовий модуль I V. ВИХОВАННЯ І РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ			
11	Загальні закономірності виховання і розвитку дітей в період дошкільного дитинства. - Записати прислів'я, приказки про роль виховання, спадковості, середовища в становленні особистості	2	5
12	Основні особливості розвитку і виховання дітей раннього віку. - Встановити взаємозалежність між особливостями розвитку дітей раннього віку та основними правилами виховання.	4	5
13	Організація життєдіяльності дітей раннього віку - Виписати і проаналізувати зміст культурно-гігієнічних навичок в групі дітей раннього віку за 1-2 чинними програмами виховання навчання і розвитку дітей	2	5
	Разом	56 год.	65 балів

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: ілюстрація, демонстрація, використання комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація);
- практичні: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з науковими джерелами, виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальна дискусія, пізнавальна гра, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності: роз'яснення значимості учіння, пред'явлення навчальних вимог, заохочення й осудження в учінні.

10. Методи контролю

Метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод програмованого контролю, метод самоконтролю, модульні контрольні роботи.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																	Мак. сума балів	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				Змістовий модуль III					Змістовий модуль IV					
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		100
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16	
Семін. зняття			11		11		11	11	11			11					66	
Практ. заняття		11		11		11					11					11	55	
Лабор. заняття													11				11	
Самост. робота	30			5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	95	
МКР	25			25				25					25			100		
343 : 100 = 3.43																		
ПК – 3.43																		
																	343	

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без	82 – 89 балів

	суттєвих (грубих) помилок	
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

12. Методичне забезпечення

Робоча навчальна програма; навчальні посібники; мультимедійні презентації; опорні конспекти лекцій; збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

13. Рекомендована література

Базова:

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник./ Л.В.Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с. *
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник /А.І. Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 418 с. *
3. Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум А.І.Кузьмінський, Л.П. Вовк, В.Л. Омеляненко. – К., 2006. – 429 с. *
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. / М.В. Левківський. – Вид. 3-е, доп. навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 190 с.*
5. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб / Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. [За ред. О.О. Любара]. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 450 с. – (Вища освіта ХХІ століття).*
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання» / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 352 с.*
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.І. Поніманська. – К.: Академвидав, 2006. – 456 с.*
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 560 с. *

Допоміжна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція), наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, від 22.05.2012 р. № 615.*
2. Венгловська О.А. Педагогічне просвітництво Тимофія Лубенця (кінець ХІХ – перша третина ХХ століття) / О.А. Венгловська // Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання (2). с. 12-22[▫].
3. Закон України «Про дошкільну освіту». – К., Уряд. Кур'єр. – 2001. – № 141.*
4. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.В. Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 624 с.*
5. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб.: – 2-ге вид. доповн. і переробл. / С.Г. Карпенчук. – К.: Вища школа, 2005. – 343 с. *
6. Карасьова К. Ігровий простір дитини / К. Карасьова, Т. Піроженко. – К.: Шкільний світ, 2011. – 128 с.**
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене / Н.Є.Мойсеюк. – К.: ВАТ «КДНК», 2006. – 608 с. *
8. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина». – К., 2016.*
9. Русова С. Вибрані педагогічні твори /упор. О.В.Проскура. – К. : Освіта, 1996. – 303 с. *

▫ Електронний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка

* Бібліотека Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

** Бібліотечний фонд кафедри педагогіки та психології